

90 de ani de la moartea tipografului Nicolae D. Miloșescu

Daniela-Liliana Pătrașcu

Resumé

L' Étude présente est basé sur des documents inedites de la collection du Musée de Comté Gorj Alexandru Ștefulescu par rapport à la vie at l' activité du l'imprimante Nicolae Miloșescu, personnalité remarquable de l' évolution typographique du Comté Gorj. L' étude présente également la participation de Nicolae Miloșescu à l' activité culturel de la vie gorjene.

Mots clés: typographie, lythographie, journal, librairie, magasin

Nicolae D. Miloșescu s-a născut în localitatea Cerneți din județul Mehedinți, data exactă a nașterii fiind controversată. Astfel, G. Filip, autorul „*Almanahului tipografic*“, lucrare editată la București în anul 1904, menționa ca dată a nașterii lui Nicolae D. Miloșescu anul 1860¹. Același an a fost menționat și de către Jean Bărbulescu în lucrarea „*Calendarul Gorjului*“ editată la Târgu-Jiu în anul 1925².

În cartea de meșter eliberată la 18 februarie 1913 pe numele lui Nicolae Miloșescu de Corporația Meseriilor Unite „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu, document aflat în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu, corporație al cărei președinte era chiar Nicolae Miloșescu, se precizează faptul că posesorul respectivului document s-a „*născut în anul 1858 luna Noiembrie 20*“³. În aceste condiții, existând un document autentic, semnat chiar de către Nicolae Miloșescu, în calitatea sa de președinte al Corporației Meseriilor Unite „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu, apreciem că aceasta este data exactă a nașterii tipografului Nicolae Miloșescu. Localitatea natală a acestuia este comuna Cerneți, județul Mehedinți, aceasta fiind indicată, la rândul său, în documentul citat.

De altfel, pe piatra funerară așezată la mormântul lui Nicolae D. Miloșescu

1 G. Filip, *Nicu D. Miloșescu*, în volumul *Almanahul tipografic*, Editura Minerva, București, 1904, p. 75.

2 Jean Bărbulescu, *Calendarul Gorjului*, Tipografia LUMINA, Târgu-Jiu, 1925, p. 61.

3 Cartea de meșter tipograf eliberată pe numele lui Nicolae Miloșescu se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu sub nr. inv. 9 041; Dumitru-Valentin Pătrașcu, Daniela-Liliana Pătrașcu, *Nicolae Miloșescu – The founder of Târgu-Jiu' s first printing house*, în „*Oltenia. Studii și comunicări. Arheologie-Istorie*“, vol. XVIII-XIX/2011-2012, Craiova, p. 221.

din cimitirul municipiului Târgu-Jiu, piatră funerară așezată de către Elena Toma Măruță din Craiova, nepoată de soră a lui Septimiu Gheorghiu, ginerele lui Nicolae D. Miloșescu, este inscripționat ca an al nașterii lui Nicolae Miloșescu anul 1858.

După ce a urmat clasele primare la școlile nr. 1 și nr. 2 din Turnu-Severin, Nicolae D. Miloșescu s-a dedicat meseriei de tipograf, fiind ucenic în cadrul secției din Drobeta Turnu-Severin a tipografiei „SAMITCA“ din Craiova, până la vârsta de 14 ani⁴.

Presa la care a lucrat în acea perioadă fusese adusă în țară înainte de 1850 de la Viena fiind utilizată, inițial, la Craiova, ulterior fiind transportată la Turnu-Severin⁵.

În 1880 Nicu D. Miloșescu a achiziționat această presă și a decis să se stabilească la Tg-Jiu, unde avea să înființeze prima tipografie din județul Gorj. La scurt timp de la stabilirea sa la Tg-Jiu, Nicu D. Miloșescu a achiziționat o serie de utilaje necesare funcționării unei tipografii, acestea adăugându-se presei vechi pe care o adusese de la Turnu-Severin. Totodată, Nicu D. Miloșescu formează un grup de lucrători tipografi ce aveau să contribuie la funcționarea viitoarei tipografii de la Tg-Jiu.

În aceste condiții, spre sfârșitul anului 1880, funcționa la Tg-Jiu *Tipografia Națională „Nicu D. Miloșescu“*, prima tipografie modernă din oraș⁶ și din județul Gorj.

În această perioadă orașul Târgu-Jiu cunoștea un proces de modernizare impulsivat de către tânărul primar Vasile Lascăr⁷, beneficiind, în același timp, de o serie de oameni de cultură precum: institutorul Alexandru Ștefulescu⁸, locotenentul Emanoil Părăianu, sculptorul și graficianul Witold Rolla Piekarski, inginerul Aurel Diaconovici, profesorul Iuliu Moisil ș. a.

Tipografia Națională „Nicu D. Miloșescu“ era situată în centrul orașului, pe strada „Drumul cel Mare“, nr. 27, ce avea să fie denumită, ulterior, strada „Tudor Vladimirescu“⁹. Pe locul unde a funcționat tipografia lui Nicolae Miloșescu s-a aflat, înainte de 1989, restaurantul „Popasul Pandurilor“¹⁰.

4 Vasile Arimia, Vasile Bobocescu, Nicolae Mischie, Dan Neguleasa, Alexandru Păsărin, *Personalități gorjene de-a lungul istoriei*, Editura Fundației „Premiile Flacăra - România“, București, 2000, p. 65.

5 Ion Mocioi, *Publiciști gorjeni*, în „Litua. Studii și cercetări“, nr. IV, Tg-Jiu, 1988, p. 420.

6 Teodor Berca, Voicu Berca, *Târgu-Jiul de odinioară*, Editura „CRONOS“, Giurgiu, 2001, p. 175.

7 Nicolae Mischie, *Vasile Lascăr – reformator în administrația de stat*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000, *passim*.

8 Vezi Gheorghe Nichifor, *Alexandru Ștefulescu – un destin în slujba istoriei*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2007, *passim*.

9 Vasile Arimia et alii, *op. cit.*, p. 65.

10 Al. Doru Șerban, *Personalități care au fost în Gorj*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu, 2009, p. 195.

Prima lucrare editată în tipografia lui Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu a fost nuvela intitulată „*Nicu Steluță*“ a scriitorului gorjean Emanoil Părăianu, unul dintre prietenii apropiați ai lui Nicu D. Miloșescu, care l-a ajutat să se stabilească definitiv la Târgu-Jiu¹¹.

La sfârșitul anului 1881 Nicu D. Miloșescu primea propunerea institutorului Alexandru Ștefulescu și a scriitorului Emanoil Părăianu de a tipări ziarul „*Vulcanul*“. Publicația a apărut din ianuarie 1882 până în luna octombrie a aceluiași an, fiind primul ziar editat în județul Gorj. Apărea săptămânal, însă, din păcate, nu se mai păstrează niciun exemplar al acestei publicații¹².

La tipografia lui Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu au fost editate numeroase lucrări ale intelectualilor gorjeni, în acest scop tipografia fiind modernizată și dotată cu mașini de tipărit și litere comandate în străinătate, în special la Viena. Totodată, a fost achiziționată o presă litografică și a fost angajat un desenator-gravor pe piatră.

În aceste condiții, în anul 1894, tipografia și-a schimbat denumirea în „*Lito-Tipografia Nicu D. Miloșescu*“, activitatea fiind extinsă prin înființarea unei litografii moderne și prin aducerea unor specialiști din țară și din străinătate, așa cum era cazul germanului W. Werner¹³. Amenajarea litografiei a fost inițiată de către Nicolae Miloșescu la îndemnul graficianului Witold Rolla Piekarski, acesteia având să i se adauge o legătorie de carte, ambele fiind situate în casa lui Nicolae Miloșescu din centrul orașului Târgu-Jiu¹⁴.

În același an în care apărea primul ziar gorjean la tipografia lui Nicu D. Miloșescu se edita, probabil, și publicația „*Vocea Gorjului*“ din care nu se mai păstrează niciun exemplar, dar este cunoscut faptul că a apărut la Târgu-Jiu în anul 1882¹⁵.

Ulterior, în februarie 1891, apărea la tipografia lui Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu primul număr al publicației „*Parângul*“ a învățătorilor din Gorj sub coordonarea învățătorului Lazăr Arjoceanu din Pojogeni¹⁶.

La 15 aprilie 1894 era editat la tipografia „*Nicu D. Miloșescu*“ din Târgu-Jiu primul număr al revistei culturale „*Jiul*“, apărută din inițiativa domnilor: Iuliu Moisil – profesor, Alexandru Ștefulescu – institutor, Ștefan Dobroneanu – avocat, P. Pârvulescu – avocat, Emanoil Părăianu – ofițer, Vasile Petrescu – ofițer, I. Urbeanu – medic, C. Vișinescu – profesor, Clement Bontea – profesor, G. Pietroșanu – profesor, Alexandru Ionescu – profesor și Witold Rolla Piekarski – grafician.

11 Ion Mocioi, *loc. cit.*, p. 420; Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *Istoricul tipografiilor și tipăriturilor din Gorj*, Editura AGER, Târgu-Jiu, 2001, p. 12.

12 Vasile Cărăbiș, *Publicații periodice din Gorj*, Tipografia Târgu-Jiu, Târgu-Jiu, 1978, p. 23.

13 *Ibidem*, p. 13.

14 Vasile Arimia et alii, *op. cit.*, p. 65.

15 Vasile Cărăbiș, *op. cit.*, p. 23.

16 *Ibidem*, p. 25.

În articolul intitulat „*Drept început*“ se preciza că: „*N-avem zei de tămâiat, nici altare de desfîințat; dimpotrivă, entuziaști pentru toți luptătorii harnici și pricepuți ai condeifului, credem că este loc pentru toți și că merită deopotrivă susținerea publicului cititor (...) Este timpul ca această mișcare culturală să se întindă mai departe și să pătrundă mai adânc în toate păturile sociale, în orașe ca și la sate, printr-o dezvoltare a gustului citirei în toți aceia care pot fi primitori de cultură*“¹⁷.

Revista culturală „*Jiul*“ a fost editată în perioada 1894-1895 reunind studii și articole ale intelectualilor gorjeni și având ilustrații realizate în condiții grafice deosebite de către graficianul Witold Rolla Piekarski.

În octombrie 1895 a fost editat primul număr al revistei „*Amicul Tinerimei*“ avându-l ca redactor pe profesorul Iuliu Moisil, directorul Gimnaziului Real din Târgu-Jiu¹⁸. Printre colaboratorii revistei aveau să se numere domnii: M. Străjan – profesor la Liceul din Craiova, Andrei Bârsanu – profesor la Gimnaziul din Brașov, M. Șăineanu – profesor la Gimnaziul din Alexandria, dr. P. Tanco – profesor la Gimnaziul din Năsăud, Alexandru Ștefulescu – institutor, Gheorghe Pietroșanu – profesor la Gimnaziul din Târgoviște și I. C. Panțu – profesor din Brașov¹⁹.

La realizarea revistei „*Amicul Tinerimei*“ au colaborat, alături de cei menționați deja, domnii: Witold Rolla Piekarski – grafician, Anghel Păunescu – student la Academia de Belle Arte din Veneția și Nicolae Bran – pictor și profesor la Gimnaziul din Târgu-Jiu²⁰.

Tot în anul 1895 este editată la tipografia „*Nicu D. Miloșescu*“ din Târgu-Jiu revista umoristică „*Ardeicul*“ cuprinzând caricaturi inspirate din viața politică românească. Personajele proveneau atât din rândul liderilor partidelor conservator și național-liberal, cât și din rândul politicienilor din Gorj fiind creionate cu mult talent de către Witold Rolla Piekarski²¹.

În 1895 Nicu D. Miloșescu a deschis la Târgu-Jiu o librărie cu raioane de papetărie și galanterie situată într-o clădire cu etaj, peste stradă de tipografia sa din centrul orașului²².

De la „*Magazinul de Librărie, Papetărie, Galanterie și Tipografie*“, conform titlaturii complete utilizate de către proprietarul Nicu D. Miloșescu, puteau fi achiziționate: note muzicale, blocuri de desen, hârtie de scris, registre, manuale școlare, ghiozdane, timbre poștale, precum și: cămăși, bastoane, albume,

17 „*Jiul*“, an I, nr. 1/15 aprilie 1894, p. 2.

18 „*Amicul Tinerimei*“, an I, nr. 1/10 octombrie 1895, p. 1.

19 Vasile Cărăbiș, *op. cit.*, p. 31.

20 *Ibidem*.

21 Exemplare ale revistei „*Ardeicul*“ se află în colecțiile Secției de Arheologie-Istorie a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu, unul dintre acestea fiind expus în expoziția permanentă din cadrul secției.

22 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 13.

mănuși, parfumuri, cravate, pianine, ziare și tutun²³.

În perioada noiembrie 1899 – 15 iunie 1906, precum și în iulie 1907, a fost editată publicația „*Bazarul*“, aceasta promovând produsele comercializate prin intermediul magazinului de papetărie și librărie deținut de către Nicolae Miloșescu în Târgu-Jiu. Printre colaboratorii acestei publicații s-au numărat: Emanoil Părăianu, Nicolae Gane, Alexandru Vlahuță, D. R. Rosetti și George Coșbuc²⁴.

La 16 iulie 1894 s-a înființat la Târgu-Jiu, din inițiativa institutorului Alexandru Ștefulescu, sprijinit de către profesorul Iuliu Moșil, inginerul Aurel Diaconovici și graficianul Witold Rolla Piekarski, Muzeul Gorjului cuprinzând colecții de paleontologie, numismatică, documente medievale românești, carte veche, precum și diverse obiecte descoperite în cursul numeroaselor excursii și cercetări de teren realizate în județ de către Alexandru Ștefulescu²⁵.

După înființarea Muzeului Gorjului, în cursul anului 1896, avea să fie editată, într-un singur număr, revista „*Publicațiunile Muzeului Gorjului*“ ce reunea studii și articole ale intelectualilor gorjeni. Această publicație a văzut lumina tiparului în tipografia lui Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu.

În același an a fost editată la aceeași tipografie prima ediție a lucrării „*Mănăstirea Tismana*“ de Alexandru Ștefulescu ce cuprindea desene realizate de către Witold Rolla Piekarski și numeroase documente relative la istoria uneia dintre cele mai vechi mănăstiri din țară²⁶.

La 31 octombrie 1896 a fost editat la tipografia „*Nicu D. Miloșescu*“ din Târgu-Jiu primul număr al săptămânalului „*Lupta Jiului*“ avându-l ca proprietar pe Toma Cămărășescu²⁷.

În același an au fost editate de către Nicu D. Miloșescu lucrările „*Lumini și umbre*” a căpitanului Emanoil Părăianu și cea intitulată „*În vâltoare*“ de Alexandru Vlahuță²⁸.

În 1897 a fost tipărită la Târgu-Jiu de către Nicu D. Miloșescu culegerea de nuvele intitulată „*Cartea săteanului*“ elaborată de către Emanoil Părăianu, precum și două lucrări cu caracter pedagogic. Una dintre acestea îi aparținea lui Ștefan Bobancu, fiind intitulată „*Defectele școlărilor și corigerea lor*“, iar cea de-a doua era un manual de „*Geografia județului Vâlcea pentru cursul elementar*“ elaborat de către Ioan Gabrielescu²⁹. În același an avea să fie editată

23 *Ibidem*.

24 Al. Doru Șerban, *op. cit.*, p. 196.

25 Nicolae Mischie, *Gorjul cultural. 1890-1910*, Editura Rhabon, Târgu-Jiu, 2003, p. 200; Gheorghe Nichifor, *op. cit.*, *passim*.

26 Alexandru Ștefulescu, *Mănăstirea Tismana*, ediția I, Tipografia Nicu D. Miloșescu, Târgu-Jiu, 1896, *passim*.

27 Vasile Cărăbiș, *op. cit.*, p. 33.

28 Ion Mocioi, *loc. cit.*, p. 423.

29 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 25.

lucrarea intitulată „*Lilice de la Pind*“ elaborată de către P. Vulcan³⁰.

Prezentând toate aceste lucrări la expoziția tipografică organizată la Craiova în 1898, tipografia „*Nicu D. Miloșescu*“ din Târgu-Jiu avea să fie distinsă pentru a doua oară cu medalia de argint³¹.

Nicolae D. Miloșescu l-a sprijinit din punct de vedere financiar pe sculptorul gorjean Constantin Bălăcescu pentru realizarea - în atelierul acestuia de la Milano - a statuii lui Tudor Vladimirescu ce avea să fie amplasată, în noiembrie 1898, în parcul din fața Gimnaziului Real din Târgu-Jiu³².

Referindu-se la statuia lui Tudor Vladimirescu din Târgu-Jiu, Alexandru Vlahuță afirma, în anul 1901, în paginile lucrării „*România pitorească*“: „*Statuia lui Tudor Vladimirescu – așa de potrivit așezată în fața Gimnaziului – această nepieritoare întrupare a vitejiei și a jertfei, este și va fi pururea cea mai minunată lecție de patriotism pentru fragedele generații ce se vor perinda pe dinaintea ei*“³³.

Sculptorul Constantin Bălăcescu (1865 - 1913) s-a născut în comuna Bolboși din județul Gorj la 18 aprilie 1865. A urmat cursurile Școlii de Arte și Meserii din Craiova, după care, în perioada 1892-1894, a urmat Academia de Belle Arte din Veneția. Ulterior, în anii 1894-1897 a studiat la Academia de Artă din Milano.

În 1888 Constantin Bălăcescu a participat la o expoziție organizată de Academia Română la București, iar în 1894 a obținut medalia de argint la Expoziția Societății Cooperativelor din România.

În 1899 sculptorul Constantin Bălăcescu a realizat statuia domnitorului Mircea cel Bătrân, amplasată în centrul orașului Tulcea, în fața clădirii Liceului „*Mircea cel Bătrân*“³⁴.

În anul 1900 avea să participe la Expoziția Universală de la Paris, unde a fost distins de către juriu cu medalia de bronz.

Datorită realizărilor sale tipografice și sprijinirii activităților culturale și pedagogice din Târgu-Jiu și județul Gorj, Nicolae D. Miloșescu a primit, la 10 mai 1898, titlul de furnizor al Curții Regale a României din partea regelui Carol I. Documentul, aflat în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu, precizează faptul că „*Majestatea Sa Regele, dorind a da o dovadă de Înalta Sa bună voință Domnului Nicolae D. Miloșescu, Tipo-Litograf și Librar la Târgu-Jiu*“³⁵, i-a conferit „*titlul de Furnizor*“

30 *Ibidem*, p. 24 ; Coperta acestei lucrări se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu sub nr. de inv. 2 043.

31 Al. Doru Șerban, *Personalități care au fost în Gorj*, p. 197.

32 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 16; Dumitru-Valentin Pătrașcu, *Statuia lui Tudor Vladimirescu din Târgu-Jiu*, în „Vertical“, nr. 270/13 aprilie 2011, p. 10.

33 Apud. Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *Istoricul tipografiilor și tipăriturilor din Gorj*, p. 16.

34 Vezi Dumitru-Valentin Pătrașcu, *Dobrogea (1878 - 1913). Evoluția administrativă*, Editura Institutul European, Iași, 2013.

35 Documentul se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“

al *Curții Regale*“³⁶.

La 1 iunie 1899 apare la Târgu-Jiu, la tipografia lui Nicu D. Miloșescu, primul număr al revistei „*Lumina satelor*“ aflată sub conducerea învățătorilor Lazăr Arjoceanu și Gheorghe Dumitrescu-Bumbești³⁷.

În articolul „*Mergem înainte*“, inserat în acest prim număr al publicației, se arată că: „*S-a împlinit un an de când ne-am înfățișat cititorilor noștri (...) Ne-am înfățișat în două tabere, cu organe deosebite, dar care urmăresc același scop: ridicarea nivelului cultural al săteanului și îmbunătățirea stării sale economice (...) Am convenit a ne servi, pe viitor, de o singură revistă care va purta numele de <<Lumina satelor>> născută din unirea <<Amicului poporului>> cu <<Șezătoarea săteanului>>*“³⁸.

Pentru întreaga activitate desfășurată în domeniul tipografic, la 9 mai 1902, regele Carol I al României l-a decorat pe Nicu D. Miloșescu cu ordinul „*Coroana României*“ în grad de cavaler. Articolul I al documentului menționat arată că: „*Numim membru al Ordinului Coroana României, în gradul de Cavaler, pe Dl. Miloșescu (Nicu D.), tipograf proprietar din Târgu-Jiu*“³⁹.

În anul 1904 a fost editată la tipografia lui Nicolae D. Miloșescu lucrarea „*Gorjul istoric și pitoresc*“ de Alexandru Ștefulescu ce a urmat unei alte lucrări de referință a istoricului gorjean intitulată „*Încercare asupra istoriei Târgu-Jiului*“ editată, la rândul său, la tipografia „*N. D. Miloșescu*“⁴⁰.

Colaborarea dintre istoricul Alexandru Ștefulescu și tipograful Nicu D. Miloșescu avea să continue în anii următori, concretizându-se prin publicarea a numeroase lucrări elaborate de către Alexandru Ștefulescu. Astfel, în cursul anului 1906 au fost editate la tipografia lui Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu lucrările: „*Istoria Târgu-Jiului*“⁴¹, „*Schitul Strâmba*“, „*Polovragii*“ și „*Schitul Lainici*“⁴².

Nicolae D. Miloșescu a fost ales de mai multe ori președinte al Camerei de Comerț a județului Gorj, președinte al Corporației Meseriilor Unite „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu, președinte al Breslei Tipografilor din Târgu-Jiu, președinte al societăților: „*Ajutorul*“, „*Unirea*“, „*Jiul*“ și „*Meseriașul*“ din Târgu-

din Târgu-Jiu sub nr. inv. 9 034.

36 *Ibidem*.

37 Vasile Cărăbiș, *op. cit.*, p. 42.

38 „*Lumina satelor*“, an II, nr. 1/1 iunie 1899, p. 2.

39 Documentul se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu sub nr. inv. 3 775.

40 Vasile Arimia et alii, *op. cit.*, p. 66; Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 25; Vezi Alexandru Ștefulescu, *Gorjul istoric și pitoresc*, Tipografia N. D. Miloșescu, Târgu-Jiu, 1904.

41 Vezi Alexandru Ștefulescu, *Istoria Târgu-Jiului*, Tipografia N. D. Miloșescu, Târgu-Jiu, 1906. Lucrarea se află în colecțiile Secției de Arheologie-Istorie a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu, un exemplar fiind prezent în expoziția permanentă a secției.

42 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 25.

Jiu, precum și președinte de onoare al Societății Funcționarilor Comerciali⁴³.

La 21 noiembrie 1904 au fost adoptate „Statutele Casei de Ajutor ale Corporației Meseriilor Unite din Târgu-Jiu“, corporație al cărei președinte era Nicolae D. Miloșescu⁴⁴. Statutele adoptate la 21 noiembrie 1904 aveau 55 de articole ce reglementau înființarea Casei de Ajutor a Corporației Meseriilor Unite din Târgu-Jiu, precizându-se că aceasta urma a începe să funcționeze începând cu data de 1 ianuarie 1905.

Nicolae D. Miloșescu s-a aflat printre fondatorii Societății Muzicale din Târgu-Jiu ce avea să fie cunoscută, ulterior, sub denumirea de „Lyra Gorjului“. De asemenea, Nicolae Miloșescu a fost membru al mai multor bănci populare și a realizat donații de carte în beneficiul unor biblioteci sătești din județul Gorj⁴⁵.

În primăvara anului următor, la 17 aprilie 1915, Nicolae D. Miloșescu avea să devină membru de onoare al Societății Muzicale Române „Doina“ din orașul Turnu-Severin, societate înființată în anul 1897⁴⁶.

Nicolae D. Miloșescu a fost căsătorit cu Ludmila Miloșescu, născută în anul 1863, ce avea să înceteze din viață în anul 1940 după ce fusese văduvă timp de 16 ani⁴⁷. Familia Miloșescu a avut trei copii.

Ștefania Miloșescu (1888 - 1968) s-a remarcat ca o talentată pictoriță, ea lucrând, anterior naționalizării, în tipografia ce îi aparținuse tatălui său, ajutându-i pe sora sa, Irina, și pe cumnatul său, Septimiu Gheorghiu. De altfel, în colecțiile Secției de Artă a Muzeului Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu“ din Târgu-Jiu se află 3 opere ale Ștefaniei Miloșescu, printre care o pictură intitulată „Cascada de la Tismana“, o pictură a heleșteului amenajat de către Nicolae Miloșescu la Tismana și o a treia lucrare reprezentând vila familiei Miloșescu de la Tismana⁴⁸.

Conform actului de naștere cu numărul 70 pe anul 1890 din Registrul Stării Civile al orașului Târgu-Jiu, cea de-a doua fiică a lui Nicolae D. Miloșescu, Irina Miloșescu, „fiică a Dnului Nicolae D. Miloșescu, în etate de ani trei deci și unu, de profesiune tipograf și a Dnei Ludmila Miloșescu, în etate de ani două deci și opt, de profesiune menajeră“⁴⁹, s-a născut în casa părinților, situată în „strada 43 Jean Bărbulescu, op. cit., p. 62; ***, Prețul curent pentru toate registrele și imprimările necesare băncilor populare și societăților cooperative pentru: consum, cumpătare, moșii, păduri, grădinării, brutării, etc., Tipografia N. D. Miloșescu, Târgu-Jiu, 1913, p. 4.

44 ***, Statutele Casei de Ajutor ale Corporației Meseriilor Unite din Târgu-Jiu, Tipografia N. D. Miloșescu, Târgu-Jiu, 1911, p. 1-13. Un exemplar al statutelor se află în colecțiile Secției de Arheologie-Istorie a Muzeului Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu“ din Târgu-Jiu sub nr. de inv. 9 162.

45 Al. Doru Șerban, op. cit., p. 198.

46 Documentul ce atestă acest fapt se află în colecția de documente a Muzeului Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu“ din Târgu-Jiu sub nr. inv. 3 774.

47 Daniela-Liliana Pătrașcu, Nicolae Miloșescu, Editura PIM, Iași, 2013, p. 48.

48 Ibidem, p. 53.

49 S.J.A.N. Gorj, Registrul Stării Civile pentru născuți al orașului Târgu-Jiu pe anul 1890, f. 36v.

<<Tudor Vladimirescu>>, suburbia galbenă⁵⁰, documentul fiind eliberat de primăria orașului Târgu-Jiu în „*anul una mie opt sute nouă deci luna Iulie ziua două deci și șapte, ora dece dimineața*”⁵¹.

La încheierea actului de naștere al Irinei Miloșescu au participat, în calitate de martori: „*Di Nicolae P. Naidinescu, în etate de ani trei deci și nouă și Nae G. Marinescu, în etate de ani două deci și nouă, ambii de profesiune funcționari, domiciliați în urba Jiu, care au sub-scris acest act după ce li s-a cetit împreună cu noi și cu declarantele*”⁵², domnul Nicolae Miloșescu.

Irina Miloșescu s-a căsătorit cu Alexandru Șt. Savu „*în ziua de 16 Iunie anul 1913 după cum se constată din actul de căsătorie înscris în Registrul de Stare Civilă al Comunei Târgu – Jiu, plasa Ocolu, Județul Gorj, la No. 31 din 16 Iunie 1913*”⁵³. Această însemnare a fost făcută de către ofițerul Stării Civile al primăriei Târgu-Jiu la data de 1 iulie 1913. Ulterior, la data de 25 august 1919, Irina Miloșescu s-a căsătorit pentru a doua oară, de această dată cu domnul Septimiu Gheorghiu, căsătoria fiind oficiată la București⁵⁴.

Irina Miloșescu a avut un fiu, Nicușor, născut în anul 1915, însă, decedat la o vârstă fragedă, în anul 1917, fiind înmormântat în cimitirul din Târgu-Jiu. De altfel, pe piatra funerară este menționat ca fiind nepot al lui Nicolae Miloșescu. Pe aceeași piatră funerară este inscripționat și numele mamei lui Nicolae Miloșescu, Maria, care a fost înmormântată aici în anul 1922, ca urmare a decesului survenit la vârsta de 85 de ani⁵⁵.

Numa Miloșescu (1898 - 1929), unicul fiu al lui Nicolae Miloșescu, era un împătimit al jocurilor de noroc, din cauza datoriilor pe care le acumulasă pierzând clădirea în care funcționase tipografia tatălui său, fapt confirmat de către doctorul Constantin Lupescu⁵⁶. Doctorul Constantin Lupescu își amintea, referindu-se la Septimiu Gheorghiu, ginerele lui Nicolae Miloșescu, faptul că era un economist cumsecade, corect, pasionat de vânătoare⁵⁷.

Conform certificatului de naștere nr. 37 eliberat de primăria Târgu-Jiu în „*anul una mie opt sute nouă deci și opt, luna Martie, ziua trei spre dece, ora cinci post meridian*”⁵⁸, Nicolae (Numa) Miloșescu s-a „*născut astăzi la orele două spre dece, în casa părinților săi din strada <<Tudor Vladimirescu>>, suburbia Galbenă*”⁵⁹.

50 *Ibidem*.

51 *Ibidem*.

52 *Ibidem*.

53 *Ibidem*.

54 *Ibidem*.

55 Daniela-Liliana Pătrașcu, *op. cit.*, p. 51.

56 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 19.

57 *Ibidem*.

58 S. J. A.N. Gorj, Registrul Stării Civile pentru născuți al orașului Târgu-Jiu pe anul 1898, f. 20v.

59 *Ibidem*.

Nicolae (Numa) Miloșescu a decedat la scurt timp după ce împlinise vârsta de 30 de ani. Certificatul de deces eliberat pe numele lui Numa Miloșescu de primăria municipiului Târgu-Jiu poartă numărul 95 pe anul 1929. Numa Miloșescu a fost înmormântat alături de tatăl său în cimitirul municipiului Târgu-Jiu⁶⁰.

Decesul prematur al unicului fiu al lui Nicolae Miloșescu a făcut ca năzuința exprimată de către profesorul Iuliu Moisil în finalul articolului dedicat memoriei lui Nicolae Miloșescu, articol inserat în paginile revistei „*Arhivele Olteniei*“, să nu se poată împlini. Iuliu Moisil aprecia în februarie 1925 că: „*Am dori ca urmașul său să calce pe aceleași bune și frumoase drumuri pe care i le-a pregătit marele artist ce a fost în meseria sa Nicu Miloșescu, (...) care dorea așa de mult – după cum întotdeauna spunea – ca copilul său să-l urmeze întocmai și chiar să-l întrecă și să-i păstreze renumele casei sale intact până în cele mai târzii vremuri*“⁶¹.

După decesul lui Nicolae Miloșescu, survenit la 17 ianuarie 1924⁶², Jean Bărbulescu afirma în lucrarea „*Calendarul Gorjului*“ pe anul 1925: „*Multe fapte bune – știute și neștiute – a făcut Miloșescu pentru județul Gorj, pentru neamul întreg*“⁶³. În cuprinsul aceleiași lucrări, Jean Bărbulescu afirma că, la data decesului, Nicolae Miloșescu era „*în vârstă de 63 de ani, dintre care 43 de ani și i-a închinat Gorjului și (...) neamului*“⁶⁴. În fapt, Nicolae Miloșescu a decedat la vârsta de 65 de ani, dedicându-și peste 50 de ani de viață muncii tipografice și evoluând de la statutul de ucenic tipograf până la statutul de cel mai respectat și apreciat tipograf din județul Gorj, produsele sale tipografice fiind cunoscute și apreciate atât în țară cât și în străinătate.

Ca urmare a faptului că unicul fiu al lui Nicolae Miloșescu a decedat la scurt timp după moartea tatălui său, averea familiei a fost moștenită prin testament de către doamna Elena Victoria Măruță⁶⁵, soția profesorului Toma Măruță din Craiova, nepoata de soră a lui Septimiu Gheorghiu, ginerele tipografului Nicolae D. Miloșescu.

După 1989 doamna Elena Victoria Măruță a obținut în instanță retrocedarea celor două imobile situate pe strada „*Tudor Vladimirescu*“ din municipiul Târgu-Jiu, imobile ce aparținuseră familiei Miloșescu. Ulterior, clădira unde a funcționat tipografia și librăria lui Nicolae D. Miloșescu a fost cumpărată de către familia Dumitru și Rodica Măruță⁶⁶.

60 Daniela-Liliana Pătrașcu, *op. cit.*, p. 51.

61 Iuliu Moisil, *art. cit.*, în „*Arhivele Olteniei*“, nr. 18-19/1925, p. 197.

62 Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *op. cit.*, p. 19.

63 *Ibidem*, p. 61.

64 *Ibidem*, p. 62.

65 Daniela-Liliana Pătrașcu, *op. cit.*, p. 232.

66 Informație oferită de către doamna Rodica Măruță din Târgu-Jiu.

Nicolae D. Mișoșescu (1858-1924)